

Abonamentul:

Pentru monarhie.
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor. $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 fr., $\frac{1}{2}$
an 9 fr., $\frac{1}{4}$ an
4 fr. 50 cm.

Fóoa apare în fie care
Sămbătă.

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fil., a doua
6 ră 12 fil., a treia
6 ră 10 fil.

Tot ce privesc fóia,
să se adreseze la: Re-
dactiunea și admini-
strațiunea „Unirei”
în
Blaș.

Fóe bisericéscă-politică.

Anul XIII.

Blaș 7 Martie 1903.

Numărul 9.

A D B E M.

II.

Am avut ocaziune să vorbesc cu frați preoți din provincia noastră bisericéscă, discutând feliurite chestiuni și mărturisesc, că nu spre puțină mea surprindere, unii dintre frați erau fórté bine orientați și puteau susține cu multă tárie teme diferite, dar ce fel de teme? Chestiuni aparținătoare politicei militante, párerii de ale bárbaiilor politicei din patria noastră, noutăți din totá lumea, citate din vorbiri de ale împératului german sau de ale președintelui Statelor unite nord-americane etc. Íar când venia rindul la lucruri din biserică noastră, din prezentul poporului nostru, spre marea mea mirare, sciința fraților de odată scádea și se perdea cu totul.

De unde vine acéstă anomalie? Eú susțin cu totá tária, că isvorul de cunoscințe ale acelora și altor mulți asemenea frați preoți, sînt exclusiv ziarele străine și cărțile străine, cari s'au înstăpinit în casele preoților și cari nu permit intrarea foilor noastre române și nici chiar a foii noastre bisericéscii „Unirea,” care este, și ar trebui să fie, pentru unul fie care membru al clerului, fóia sa de predilecție. Orí și cât de ieftine orí și cât de mult și variază material al conținé foile străine, ele pentru noi sînt străine, chestiunile bisericii și neamului nostru nu le cunosc, sau nu voiesc a le cunoște, durerile noastre nu le simțesc, nevoile noastre prea puțin le împórtă; ceea ce fac în tot de una cu o consecință vrednică de cauză mai bună este, că ne ponegrec aspirațiunile, ne împárechiază puterile, ocárinđ ce avem noi mai scump și sfint; ele sînt veninul, pe care dacă ne-am obicinuit să-l luám, întreg organismul nostru se moleșesc, cade într'un fel de desperare. De asemenea succese foile și revistele străine se bucură, iar noi tragem scurta și ne lásám cuprinși de fatalismul nostru, care cu adevérat vedem, și cu grózá simțim, că sîntem deja cuprinși.

Orí dór mántuirea bisericii și neamului nostru de la străini și de la foi streine să o așteptám? Asta este o aberațiune! Noi prin noi, cu puteri unite, punénd umér la umér și luptánd cu perseverență și cu plan bine determinat, ne vom puté smulge din amarul prezentului, vom puté să ne croim o sórte mai bună, dacă nu nóuě, atunci

cel puțin următorilor nostri. Importanța presei este astăzi de toți recunoscută. Ea este puterea cea mai mare a prezentului. Prin presă ies la lumină aspirațiunile, modul de gândire al popórelor, ea are menirea să inchege puterile reslețe, ea determină pacea și resboiul, fericirea orí injugarea neamurilor. De aceea tóte corporațiunile mai de samă își au organul propriu, care le apărá interesele, cristalisează ideile, cerne propunerile. Înaltă virtuțile și sbiciuesce slábiciunile membrilor sėi. Rostul presei proprii l'au cunoscut și recunoscut tóte neamurile, cari au fórtá de viață, și tóte clasele societății.

Ca în tot de una, ce e drept, cam tirzior, dar totuși am ajuns și noi românii să avem presa noastră națională și bisericéscă. Nu vreaú să cercetez aici, cum și în ce măsură, este ziaristica noastră în general sprijinită și îmbrățișată de poporul nostru. Nici aceea nu voiesc a o cerceta, că óre presa noastră corespunde întrú tóte așteptării obștei? Una o sciú cu siguranță și acésta este: Că presa se desvóltă în proporțiune dréptă cu sprijinul ce-l primesce de la marea mulțime.

Dacă ziarele și foile străine, ni se presintă în formă și conținut atât de bogat, față de ale noastre, cât unora le întunecă iubirea, ce ar trebui să arete foilor noastre, acésta vine de acolo, că ele sînt sprijinite de marea mulțime a poporului respectiv.

Dar comitem păcat, când noi sprijinim aceste streine făpturi și nebagám în sémă propriile noastre foi. Acest păcat îl comit mulți, fórté mulți preoți de ai nostri și prin acésta sînt atât de neorientați în cauzele, cari taie în carnea și sângele nostru propriu. Dacă este să fac aseménare, así puté spune că merele din grădina mea, orí și cât ar fi ele de acre, prin aceea că sînt ale mele, totuși sînt mai bune, ca cele din grădina vecinului meu.

La o parte deci cu produsele străine, lásăți să între în casele noastre foile noastre, căci ele sînt cari pipăe pulsul nostru! Nu-mi pot închipui preot orientat, și convins de chemarea sa care să nu aștepte cu dor și cu mare plăcere fóia tagmei sale. În feliul nostru al preoților de a trái, împărțiți în comune îndepártate unele de altele, fórté arare orí puténd conveni ca să ne mai schimbám ideile, și modul de a vedea, fóia noastră bisericéscă este și trebuie să fie un adevérat juvaer. Ea

supeditéză obiecte de discuție, rezultatul esperințelor altor frați, împártășirile cele mai importante, cari ne privesc pe noi preoți; cum póte cineva să se lipsescă de un asemenea bun povătuitor, în schimbul unor ziare străine ca „Magyar Állam”, „Magyar Szemle,” etc. etc.

Tot și încă mult, ar mai fi de zis, în ceea ce privesc cărțile străine luxoas compactate, cari sînt și ele atât de multe în saltarele unor preoți de ai nostri, și cari de regulă, mai apasă în multe casuri și consciința, că sînt neplătite! Mai bine 2—3 cărți cu gust, dar nu cu lux compactate române, de cât o mie străine.

Am spus acestea, pentru că sînt de convingerea, esprimată în articolul meu din nrul trecut al „Unirei,” că póte unica cauză a apatiei clerului nostru român greco-catolic, sînt produsele foilor și cărților străine, cari influințéză asupra noastră în mod disolvant. Deci ni se impune datoria cea mai sfintă a face o ruptură în direcția acésta, a curáti atmosfera de miasme bolnăvicioase și a ne reinturna la calea cea dréptă: noi prin noi, și vom face cu ceea ce datorim a. noastre bisericii și mult asupra poporului nostru, român în mijlocul căruia sîntem sămánați, ca să fim făclii luminátore și vatră aprinsă de focul sfint al progresului și luminei.

Nu orientarea perfectă în chestiuni de a treia mână, nu puterea de polemie în lucruri neapartinátore sferei noastre, nici filipice de ale domnitorilor străini, vor fi în stare să ne facă bună rânduială în propria noastră casă. Este cíue să țină minte de mersul politicei militante, este cine să aplauzeze discursuri chilometrice de ale politicienilor, pe buzele cărora și numai amintirea numelui nostru provócă dispreț. Asemenea teme nu sînt pentru noi. Ci pentru noi sînt: aducerea în curent a fondului de pensiuine, ca să nu fie restanțele cu miile, pentru noi sînt sórtea minorenilor de preoți, cari ajung de batjocura celor de prin prejur, pentru noi îmbunătățirea, cât de cât a sortii poporului, încredințat conducerii noastre, pentru noi sînt îndreptarea spre bună țință a puterilor de muncă a poporului, prin ce și sórtea lui și și a noastră se va face mai bună. Să ne fie deci parola: *Afară cu ziarele, foile și cărțile străine, să cetim și să iubim ce este al nostru.*

Barseanul.

Viitorul sintem noi.

Din esperința de toate zilele scim cu toții, cum că la noi, la români, rezultatul discuțiilor lungi, în cele mai multe cazuri e nul, sau după zisa poporului: vorba multă e serăcie. Și în adevăr, că în multe chestiuni vitale, din cele mai frumoase discuții și principii dezvoltate, ne trezim cu nimic, fiind că îndată ce ne despărțim unul de altul din cutareva adunare, sau consfătuire, fie care se duce la ale sale, și principiile cele frumoase le lăsăm singure, ba așteptăm ca ele să lucreze pentru noi. Și dacă uneori totuși insistăm la realizarea lor, le părăsim îndată ce dăm de ceva pedecă; uneori înse ne opunem realizării aceluia din motive personale și ambițiune proastă, din motive interne, fiind că au ieșit de la o persoană sau alta, pe care nu o putem suferi pe lângă totă mintea sa de aur; alte ori sub motiv, că cei mai tineri, doră nu vor accepta păreri și principii de la cutare persoană, fiind că e din „lumea vechie,” și vice-versa, cei mai bătrâni, doră nu se vor lăsa de la rudă și să fie conduși de copil, deși și între aceștia, ca și între cei de întâi, se pot afla și se ivesc principii foarte sănătoase și sfaturi practice.

În linia a treia, a neînțelegerilor și a neresultatelor apoi, se poate zice uneori, că cei mai mari, cu greu sînt aplicați a urma sau a accepta câte o părere fiă cât de brillantă, ieșită fiind dela omenii mici.

Acești din urmă își zic și rezonază cam așa: uită-te, noi, cari am umblat lumea și avem cunoștințe așa de vaste și sîntem și prin semne esterne distinși, ba portăm crângul destinelor multora, să ne umilim

ore, cât să primim de bun, aceea ce propune un biet „popă sfătos de la sate” uitat și de noi și poate și de alții. Nu! . . . putem rămâne cum am fost.

Pe această cale „carul viitorului nostru” ajunge sôrtea raoului din fabula: raoul, brôsea și știuca! Această fabulă trebuie că o cunosc toți frații preoți români și cei ce procură „keresztlevél” de la Hunyadi întezet, în loc de „estrasede botez” de la tipog. semin. cari barem din curiositate au probat a ceti și românește.

Noi sîntem imprăsciați în o provincie mitropolitană întregă și vastă, și nici când în viața noastră nu e posibil să ne întâlnim față în față. Unicul mijloc de comunicare, polemie, dispută și dezlusire în locul graiului viu, ne este telegraful fără sîrmă a cărui baterie încă cu 13 ani mai înainte s'a așezat pe baza decretului din cap. VII. a concil. prov. I. ținut în Blaj la 1872. Această legătură nelegată, sau telegraf fără sîrmă, e fôia „Unirea.” Dar pe cum cred că: pre cum actele și decretul supracitatului conciliu nu au avut fericirea de a vedea fețele onorabile a unor preoți, sau deși le-a vădut, actele sau pus ad colbun (prav), tot așa, ba și mai mult mă tem, că vor fi uniți, cari nici nu știu ce e „Unirea,” și cum e tipărită, fără a mai vorbi de conținutul, programa și chestiile vitale, ce se discută în ea, spre a asigura „viitorul nostru” și a apăra drepturile bisericii, mame.

Pre această cale și pe lângă rubrica permanentă „Restanțierii sînt rugați să plătescă” și în „posta Red”, se achită abon. ruginite după 3—4 și mai mulți ani. — nu putem aștepta, ca să ne putem înțelege, disputa și dezvolta principii folositoare, spre a ne asigura „viitorul nostru”

fiind că ne lipsim ori prin indolență, ori din micimea minții, de legătura, ce trebuie să o avem între noi, spre a ne clarifica, abstracție făcînd de la aceea, că prin disconsiderarea decretelor din cap VII. p. 117 conc. prov. I. călcăm ca preoți cuprinsul aceluia. Deci cetiți-le!

Afară de indolență, și afară de dragostea către l. maternă, ce poate din peptul unora s'a stins, e și împrejurarea, că cineva e așa de învățat, încât, cu „prostiile” acele din „Unirea” nu merită și nu are lipsă să se ocupe. Asta e frumos, și numai bucura ne putem noi cești alalati moritori, cari avem numai cîte cinci degete la o mână; am dori înse, ca baremdin ceea ce are cineva pre mult în bostau, să împărtășescă cu noi, spre a ne lumina și încălzi doră pe altă cale de „viitorul nostru și a familiei noastre.” și să nu se mai ivescă păreri discutabile, cum se ivesc și cum am cetit și în art. de fond din Nr. 6. E mai ușor să acomodăm în un cadru gata de cît să încercăm a-l face, și tot nu-l nimerim, și așa „viitorul nostru” dispăre cu noi.

Se poate, că va fi alta pricina, de nu se lăsece mai tare fôia noastră. Și după a mea presupunere ar fi: serăcia, de care suferim mai toți, ca de sgârșiri în epidemia colerei, când spun că unii și de frică se bolnăvesc. Așa și aici, nu se prenumără, ca să nu serăcim. În acest cas și contra acestuia, dau următorul recept: Să se cetescă tot la cap VII. pag. 118 concil. citat. alinea ultimă, și se vor afla măsurile profilactice. Dar nu-i destul cu atîta, ci trebuie luată medicina; și spre acest scop „domni doctori” ad: protopopii să se uite, dar numai aceia cari, singuri se țin de recept, alt cum li se va zice: doctore, vindecă-te pe tine! Numai așa se poate face diagnôza

FEUILLETON.

PAPA LEO XIII.

Astăzi când a lui Christos mirésă e în serbătorescă haină, astăzi când Chinezul se bucură împreună cu Spaniolul și Norvegianul împreună cu Zulu-Cafrul se veselesce astăzi, când innuri de mulțumită se aduc celui prea înalt, pentru că a ținut timp de 5 lustri pe păstoriul și învățătorul turmelor lui Christos și rugăciuni pentru a aceluiasi conservare se varsă, neam adunat și noi: *Esclentissime Domnule, Stimaților dnr și Domne și Iubită tinerime*, ca împreună cu poporele, ce cu adevărat urmază lui Christos, să serbătorim și noi pe părintele creștinătății Prea fericitul Leo Papa XIII.

Sînt serbătoriri acestea, neimpuse. Sînt serbătoriri, cari isbucniră din pepturile creștinilor față de vicariul lui Isus Christos pe pămînt. Serbătoriri de ale fiilor iubitori, față de iubitul și iubitorul lor părinte. Serbătoriri, pe cari omenimea le face aceluia care atîta s'a interesat de omenime.

Și nici că se putea alt eum. Inima omenescă nu poate să nu fie atrasă de tot ce e nobil. Nu poate să nu iubescă, pe cel ce o iubesc. Nu poate fi nerecunoscătoare, față de binefăcătorul său.

Și papa Leo a meritat toate titulele acestea ale iubirii.

Născut în 2 Martie 1810 în orașelul Carpineto, în munții Volsci, nu departe de

Roma, ca al 6-lea din cei 7 fi ai părinților conte Ludovic Pecci și contesa Ana Properi Buzi, primesce în botez numele de Vincentiș Ioachim. În vîrstă de 11 ani îl aflăm în colegiul Iesuitorilor din Viterbo împreună cu fratele său mai mărișor Iosif. Era diligent și exact în toate datorințele sale. pe cum le notifică părinților în 11 Nov. 1821 părintele Iesuitor Gianolio: ori „era tot dea une foarte înțelept, așa că umplea de mîngăere” pe părintele Ubaldini, rector al numitului institut, carele pe drăgălașul Ioachino Vincentiș îl socotea de un mic inger. (Epistola din 20 April 1820).

În 1824, în vîrstă de 14 ani, simpaticul Vincentiș Ioachim, părăsece orașul Viterbo. Mamă-sa era în Roma, unde mersese să consulte celebritățile medicale, în bôla grea de carea suferia. Și fiind că își vedea apropiat sfârșitul, dorește să aibă lângă patul său pe Nino, cum numea ea pe Ioachim. Aci trebui să se supună voinții Domnului și să vadă în brațele sale stingîndu-se aceea, carea îi dăduse lui atâtea povețe de a fi virtuos ca tatăl său și a petrece în frica Domnului.

După această întâmplare tristă, Iosif intră în ordul Iesuitorilor, iar Ioachimul nostru își continuă studiile, dar de aici în colo în Roma, în Colegiul Roman, condus tot de părintii societății lui Isus. Aci în 1828 termină retorică și filosofia cu succes strălucit, fiind pretotindenia premiat.

Pietatea lui, virtuțile părinților Iesuitor, și viața-i nepetată, l'au dispus pe acum junele Ioachim la grația chemării pe cariera preoțescă. De aceea îl vedem, că după terminarea filosofiei trece în teologie. Succesele lui teologice nu fură mai puțin

splendide. În 1830 ține dispută publică din diverse tractate teologice. Resultatul acestei dispute ni-l spune registrul colegiului Roman:

In qua disputatione idem adolescens tale ingenii sui specimen praebuilt, ut ad altiora praeludere visus sit.

În 1832, în vîrstă de 22 ani el termină cursurile teologice, obținînd gradul de doctor intrinsele.

Puțin după aceea îl aflăm ca alumn în Colegiul Nobililor ecclesiastici, unde clericii nobili după sînge și talentați de la natură, se pregătesc pentru congregațiunile romane și pentru diplomația pontifică. Ca atare trebuia să asculte dreptul canonic și cel civil la Universitatea numită „Sapienza.” Succesele făcute aci sînt uimitore. După trei ani de la prima înscriere, în 7 August, 1835 vine promovat de doctor ad honorem în teologie. Onore concésă foarte rar.

Cunoscut ca un tîner talentat și piș, junele Vincentiș Ioachim în 1837, nefiind încă preot, primesce titula de prelat domestic, și în același an e numit de referent la tribunalul de la „Signatura apostolica.”

Cu anul acesta se și începe activitatea publică alui Ioachim Pecci. Isbucnind în anul acesta colera în Roma, tînerul nostru prelat umblă să dea primele ajutoare celor atacați. În același an primesce și ordurile sacre, pregătindu-se mai înainte prin exerciții spirituale de 3 săptămâni. În 17 Decembre 1837 i-se conferesce subdiaconatul. În 24 Dec. diaconatul iar în 31 Dec. presbiteratul. Pe când era în exercițiu, înainte de primirea ordurilor sacre își propune să se facă Iesuitor „ca să fie un

În fine nu cred că există parohie așa de seracă, încât din venitele aceleia, dacă preotul nu e în stare din al seǔ, să nu se pǔtǎ procura. Și dacă totuși există o atare parohie, aceea nu are titlu de a se numi așa, și în o atare parohie, ce nu pǔte ave venit de 1 coronǎ la lunǎ, nici nu-i lipsǎ de preot, ca se parǎ a consta din casa fǎrǎ fumuri, ergo: fǎrǎ ǔmeni.

Și în mijlocul orǐ cǎrei serǎcǐi, cǔ nu cred cǎ nu s'ar afla o „babǎ”, care se nu se îndure a jertfi 1 cor. la lunǎ, și la altǎ lunǎ, alt individ.

Dacǎ vom cǎlǎri tot pe aceste motive înșirate și neînșirate pǎnǎ aici, de sigur cǎ atǎt „Unirea” cǎt și „Fǔia școlasticǎ” vor trebui pururea sǎ aparǎ în hainǎ de serǎcie și tot în hainǎ scurtǎ; și în locul articolului de fond, vor trebui sǎ tipǎrescǎ: „*Invitare la abonament cu preț cǎt veți vrǐ, și a-l plǎti cǎnd veți pǔtǐ*”, iar ca închiare a articolului de fond, va suna: „Restanțierii sǐnt rugați sǎ plǎtescǎ, cǎnd vor vrǐ!”

Ajunși dar la acest frumos rezultat „romǎnesc” cu aceste dǔnǐ fol a provinciei nǔstre biser. avem sperare „îndreptǎțitǎ” și vom avǐ mǎngǎerea de a le vede apǎrǐnd așa de des, în cǎt vom pǔtǐ ceti în ele mereǔ, mereǔ bunele felicitǎri de anul nou cu refrenul „dulce, romǎnesc apostolesc și dǎscǎlesc”: restanțierii seculului trecut, sǎ nu-și uite nici de noi!

Ziaristica sǎnǎtǔsǎ e astǎzi arma cu repetiția, ce strǎbate lumea și împrǎscia întunerecul. Sǎ sprijinim dar ziaristica nǔstrǎ în prima linie, cǎ prin ea sprijinim însași cauzele și dorerile renascerei nǔstre.

În un numǐr proxim, voi espune și cǔ pǎrerile mele și nu din sfǎtoșalǎ, ci din dorul de a ne înțelege și clarifica, întrǎ asigurarea viitorului nostru, pentru cǎ din

ele, și din ale altora, adunǎnd ce va fi corespunzǎtor, sǎ ne redicǎm un monument, de care sǎ se sdobǐescǎ frica: cǎ ǔre ce va fi cu familiile nǔstre, cǎnd noi nu vom mai pǔtǐ sǎ le ajutorǎm.

Vǐrtul Carpaților 18/II 1903.

Grăpini,
preot gr.-cat.

Hotǎrire însemnatǎ. — În Novembre a. tr. judecǎtoria administrativǎ din Pesta a adus un decis, care meritǎ sǎ fie ținut în samǎ.

În o comunǎ, credincioșii nǔstri ne avǐnd școlǎ, din cauza micului numer de copii, i-au dat pe acestia la școlǎ reformatǎ Direcțiunea acestei școlǐ a pretins de la pǎrinții copiilor taxǎ dǔplǎ: 4 în loc de 2 cor. Comisiunea admin. comitatensǎ a respins recursul a lor nǔstri, Judecatoria administrativǎ inse cu dto 12 Nov. 1902. Nrǔ. 2408. a nimicit hotǎrirea susținǐtorilor școlǐi reformate, și a redus banii de școlǎ ce au sǎ-i solvǐescǎ gr.-cat. la aceeași sumǎ, pe care o solvesc reformatii, adecǎ la 2 cor.

Bulgarii și reformele din Macedonia.

(De la corespondentul nostru din Sofia). În Bulgaria domnesce descurǎjare generalǎ, în urma reformelor propuse de Austria și Rusia. Pǎnǎ și faimosul ziar bulgǎresc „*Vecerna Poșta*”, care se inspirǎ de cele mai fantastice ideale, tace și n'are nici un cuvint de mǎngǎiere pentru patrioți. De la Austria nu s'a așteptat nime la mai mult, dar atotputernica Rusie, atǎt de serbǎtoritǎ și prietinosǎ, sǎ nu aibǎ un gǎnd mai bun pentru Bulgarii? — De și sǐnt cunoscute reformele în definitiv destul de favorabile.

revoluția totuși continuǎ. Pentru Bulgarii e prea puțin cǎt li-s'a dat, iar pentru Albanzii mohamedani prea mult unul trage încǔce altu încolo. Sǎ crede cǎ marile puteri vor da acum libertatea Turcilor sǎ liniștescǎ cu armele pe naționalitǎțile turbulente, cǎrǐ nu șciǔ ce voesc. E sigur, cǎ nici Bulgaria, nici Serbia, nu se vor incurca în rǎsboiǔ, care le-ar neferici pentru zeci de ani. Grecia a devenit prietinǎ bunǎ cu Turcia, s'aǔ organizat chiar bande grecesci pentru suprimarea revoluțiunii. — Guvernul Radoslavof-Ivanciof, care pentru a-și acoperi înșelǎciunile, voia sǎ incurce pe Bulgaria în rǎsboiǔ cu Romǎnia și care din interes a sprijinit comitetele macedoniene, astǎzi este înaintea curții cu jurați. Guvernul actual este cu mult mai prudent, de cǎt sǎ se arunce în rǎsboiǔ hazardos, care n'ar aduce nici un folos, cu atǎt mai puțin acum dupǎ ce Europa și-a îndreptat privirea în spre Macedonia. Afarǎ de micul hǎrțuiești, ce vor avea Turcii în Macedonia cu bandele revoluționare, e eschisǎ ori ce complicație.

Iubileul Sfinții Sale Pontificelui.

Blaș.

Duminecǎ, cum am anunțat, s'a celebrat liturgie festivǎ, pontificǎnd Escel. Sa Mǐtrropolitul Victor, și asistǎnd prelații Ioan M. Moldovan și Dr. Vas. Hossu, canonicii, Gavril Pop, Dr. Ang. Bunea, Dr. V. Szimegelski, Ales. Uilacan și Dr. Isid. Marcu așesorii: Ioan German, Nic. Popescu, Ștefan Pop, profesorii: Silv. Nestor, Alesiu Viciu, Octav. Banșniu, Nic. Pop, și Emil Viciu, iar ca diaconi, I. Br. Micu, și Iac. Popa, A cǎntat corul mixt, condus de profesori

adevǎrat preot și sǎ servǐescǎ lui Dumnezeu și mǎritit lui pre cum iaǔ servit și îi servesc S. Ignatiǔ de Loyola și fii lui sufletesci, pǎrinții Iesuiți. Darǎ e abǎtut de la planul seǔ, prin cardinalul Sala. Acesta cunoscǎndu-i talentele îi scris: „Sǎ nu pǎrǎsǐescǎ cariera pe care apucase, cǎci pe aceea putea aduce servicii importante bisericii și sfințului Seau.”

Abia trecuse o lunǎ de la chirotonire și levitul Domnului e trimis ca delegat, apostolic în Benevento, ca acolo sǎ reguleze provincia și sǎ stirpǐescǎ brigantagiul. Și dupǎ ce le-a adus tǔte în rind, dupǎ trei ani e transferat în Poletto și mai apoi în Perugia, unde îi încununat de aceleși succese.

Recunoscǐndu-se în el o tacticǎ rarǎ din Perugia, la 1843 dupǎ ce e consacrat de arhiepiscop tit. de Damiată, e denumit de nunțiu apostolic în Belgii. La întreprunerea lui, episcopatul belgian hotǎresce înființarea unui seminar în Roma. Se reformǐzǎ instrucțiunea primarǎ în întreg regatul în spirit curat creștin, și reformǐzǎ tot odatǎ viǐta religiǔsǎ. Întrǎ în raporturi intime cu auctoritatea civilǎ și apropie puterea civilǎ de cea bisericescǎ pentru binele țării.

Pentru meritele cǎștigate, Papa Piǔ al IX în 19 Ianuar 1846 îi denumesc episcop în Perugia. El, ca un om, care cunoscea spiritul timpului și erorile lui, reorganisezǎ planul de instrucțiune în seminarial teologic. Apucǐndu-l aci anul vi-fors 1848, el instruǐzǎ poporul asupra drepturilor și datorințelor ce le are, și asupra ținutei față de scaunul apostolic. Aci

e creat și cardinal de papa Piǔ IX în 19 Dec. 1853.

Dar dupǎ o pǎstorire de 31 de ani, 1877, marele pontifice papa Piǔ IX, ca și și cǎnd și-ar fi presimțit ǔra morții, desparte pe Cardinalul Pecci de poporul seǔ iubit, și-l aduce în Roma, concredǐndu-i importantul oficiu de Camerlengo. Oficiul acesta vrea sǎ zicǎ, cǎ în timpul sedisvacantei papale, cardinalul numit Camerlengo trebn e sǎ isprǎvescǎ agendele scaunului apostolic și organizeze conclavul, adecǎ sinodul electoral al cardinalilor, ca sǎ-l numesc așa, pentru alegerea papei.

În poziția acestǎ de Camerlengo îi aflǎ mǔrtea marelui și pentru provincia nǔstrǎ bisericescǎ neuitatului papa Piǔ IX, întâmplatǎ în 7 Februar 1878.

Posiție criticǎ. E cazul cǎnd scaunul papal e încununat de inimiți Lipesce capul cǎci papa e mort. Sǐnt numai cardinalii. Revoluționarii italieni ar fi dorit sǎ facǎ schismǎ în biserica lui Christos, sǎ alegǎ un papǎ prin voturile poporului. (Le pape Leon XIII par Mgr. De T'serclaes tome premier, Paris 1894, pag. 177). Și dupǎ ce acestǎ nu le-a succes, sǎ nǐsui, ministrul de interne de pe atunci, Francisc Crispǐ, sǎ-și introducǎ oficialii seǔi civili în conclavul cardinalilor, sub pretextul siguranței. Și dacǎ n'a făcut-o n'a făcut-o, nu pentru cǎ n'a vrut, ci pentru cǎ n'a putut, oprindu-l o telegramǎ din Berlin de la prințul Bismark. (La Civiltǎ Cattolica din 21 febr. 1903).

Pe baza constituțiunilor papale, Cardinalul Pecci, ca Camerlengo, dispune sǎ se eșecute lucrǎrile arhitectonice în Vatican, pentru cǎ aci aveaǔ sǎ se întrunescǎ Car-

dinalii pentru alegerea papei, dupǎ ce aci trecuse la cele eterne papa Piǔ IX. Trebniaǔ cǎte trei chilii pe sama fie cǎrui cardinal. Cǎci aci aveaǔ sǎ locuǐescǎ ei în tot decursul conclavului, aducǐnd fie care cu sine cǎte un secretar și cǎte un servitor. Apoi conchǐmǎ conclavul pe Lunǐ 18 februar 1878.

La alegere se presentarǎ 62 cardinali 40 italieni, 7 din Germania și Austro-Ungaria 7 francesi, 4 spanioli, 2 anglezi, cǎte 1 belgian și portughez. Lipseaǔ trei. Doi nu se puteau presenta din causǎ de mǔrb; iar cardinalul american încǎ nu sosise.

În ziua urmǎtoare Marți în 19 februar se începe alegerea. La primul scrutin Cardinalul Pecci primesce 23 voturi, pe cǎnd dintre cei alǎți, cel mai favorit abia întrunesc 7. În al doilea scrutin din aceeași zi cardinalul Pecci capǐtǎ 38 voturi. Ast fel avǐnd majoritate absolutǎ de voturi El era ales de pontifice Roman. Darǎ pentru siguranță, datuia pretinde, ca cel ales sǎ întrunescǎ de dǔoǐ ori succesive majoritatea absolutǎ a voturilor. Drept aceea, în ziua urmǎtoare, Mercuri în 20 februar cǎtrǎ ǔrele de amiazǎ, se face a treia votare, din care Cardinalul Pecci reese cu 44 de voturi din 61. Ast fel se declarǎ de ales.

Dar dacǎ se bucurǎu alegǎtorii, cǎ biserica veduivǎ și-și are mirele, nu se bucura mirele. Deja dupǎ prima votare el se opune de a fi ales, aducǐnd înaintea colegiului Purpuratilor vrǐsta-i înaintǎtǎ, cǎci 68 ani numǐra pe cel timp, și sǎnǐtatea-i debilǎ. Perplesitateea îi creșce dupǎ al doilea scrutin. Atunci se ridicǎ, „Eǔ nu mǐ mai pot reținǐ, zise. Simțesc lipsa de-a vorbi Sacralul Colegiu. Eǔ cred cǎ se comite o erǔre. Sun ținut de savant, de

Mureșianu și Papiu. La această liturgie a fost invitate și autoritățile civile. Predica a ținut-o prof. Dr. Ioan Sâmpălean, care într-o avîntată cuvîntare a scos în relief importanța Pontificatului.

După sfîrșitul stel. Liturgii s'a cîntat „Doxologia cea mare”. Imediat după ieșirea din biserică a urmat sedința festivă a institutelor de învățămînt. deschisă cu un discurs al prof. Dr. Vas. Suciț, pe care începem a-l publica în „foița” de azi. Prestațiunile artistice, conduse de neobositul prof. Mureșianu au avut succes deplin. Au fost mult aplaudate „Imnul papal”, — „Tu ești Petru” — declamațiile stud. Adr. Oțoiu și a elevet Vet. F. Negrut.

Un public foarte numeros asista la această sedință. Între cei prezenți s'a distribuit chipul Sf. S. P. Leo XIII.

La 1 oră a fost prînz festiv la Mitropolitul, fiind invitate 35 de persoane. Escel. sa a ridicat un toast în onoarea Sfințit Sale nelevând o fericită coincidență, ca iubilarul Pontifice a fost încoronat, chiar în ziua Sf. Leo Papa. Toastul a fost ascultat de meseni în picioare.

Beiuș.

Gimnasiul greco catolic rom. din Beiuș încă a sărbătorit „Iubileul Preasfințit Sale Papa Leon a XIII” în 3 Mar. a. c. la 9 ore a luat parte la serviciul divin ce s'a celebrat în biserică parochială în frunte cu Dl. Protopop Augustin Antal concelebrînd profesorii gimnasiali. A cîntat corul gimn. al tineretului gr. cat. condus de tinerul stud. A. Hobic el. VII. gimnasială. Apoi la: 11 ore în sala de gimnastică a gimnasului s'a ținut festivitatea, la care a luat parte nu numai gr. catolic ci mulți,

înțelept și eu nu sum. Se presupune, că eu am calitățile necesare pentru a fi papă, și eu nu le posed. Iată ce am vrut se zică Cardinalilor „Nu se ține de Eminența Voastră a judeca despre știință-vă. În cât e pentru calitățile de a fi papă. Dzēu Vi le cunoșce; dați-ne pace” îi fu răspunsul. Și când în emoțiunea de a-și auzi des recitându-i-se numele, încep să tremure, i-i îmbărbătează cardinalul frances Dounet: „Curaj; aci nu se tractează de Eminența Ta; aci e vorbă despre Biserică și de venitorul lumet. (De Tserclacs op. cit. pag. 186) Vădēndu-se eșit și a doua ora din ună, trebui să se plece voințit Cardinalilor. De aceea i-și dă învoirea de a fi papă și ia numele de Leo XIII. defigēnd ca zi de încoronare, ziua de Duminecă 3 Martie, 1878.

Iată în lineaminte generale viața și faptele lui Ioachim Pecci. Să vedem acum faptele pontificelui Leo XIII.

Dar ce zică. Să pot eu spune pe cum se cuvine în câteva minute, viața nui om, care în decurs de 25 ani cu agerimea minții și cu focul inimii a imbrătoșat întrēgă societatea omenescă. În tōte idealele, lipsele și superințele ei? Să pot eu spune grijile ce timp de 5 lustri au frămîntat mintea Pastoriul bisericii? Sfaturile și povețele ce le-a dat turmelor lui Christos, învățatoriul lor? Medicinile ce lea prescriș pentru sanarea relēlor părintele omenimei? Silințele ce și le-a dat propăgatoriul pietății. Jertfele ce le-a adus patronul științelor și al artelor? E imposibil! Î-mi simțēsc micimea.

(Va urma.)

și din alte confesiuni. Festivitatea a fost demă de un așa „Iubileu”. Programul festivității următoriu: 1. „Marșul Transilvaniei” eșecutat de corul instrumental. 2. Cuvēnt de deschidere roștit de dl. Ilie Stan. prof. gimn. 3. „Imn papal” eșecutat de corul vocal. 4. „Odă ocașională” de Victor Birlea VIII. decl. de autor. 5. „Privighetōrea” de Ioanovici. eșec. de corul instrumental. 6. Disertațiune. Aprețierea meritelor S. Sale Leon al XIII. roștit de Michail Șerban VIII. 7. „Ad multos annos” eșecutat de corul vocal. 8. „A szentek mokáihoz” de Gedeon Mindszenty, decl. de A. Kliner VIII. 9. Pontpouri romănesc eșecutat de corul instrumental. 10. Delicta maiorum . . . odă de Horațiu decl. de A. Perényi VII. 11. „Hora junilor” de Musicescu. eșec. de corul vocal. 12. „Heil Caesar dir” de Georpck. decl. de I. Dan. VIII. 13. „Mulți ani” de Fejervary. eșec. de corul voc. 14. Marș festiv de Mureșianu eșecutat de corul instrumental.

Budapesta.

Serbările jubilarē începute în 19 se continuă. În 20 aniversarea alegerii au celebrat-o nu numai noi catolicii, ci și cei alaiți locuitori ai capitalei. În tōte bisericile catolice a fost liturgie solemnă. Serviciu oficios a fost în biserică încoronării (Matia). După programera să servescă primatele, dar fiind morbos, a servit episcopul Dr. Kohl Medard. În biserică am vădūt pe arhiducele Iosif August cu camerariul său Szapary, arhiducesa Augusta cu mai multe dame de curte, mai mulți ministri, Cráky președintele casei magnatiilor, Apponyi președintele casei deputațiilor și alte multe notabilități. Universitatea încă a serbat, (la asta nu s'a așteptat nime), senatul universitar a asistat la liturgia celebrată în biserică Universității, și după liturgie a trimis Sfințit Sale o telegramă de felicitare, subscrișă de Dr. Carol Kéty, consilier aulic, Rector Magnificus. La universitate s'a arborat steag național, și în 20 n'au fost prelegeri la nici o facultate.

Au serbat tōte societățile catolice de aici, a mai rămas să serbeze societatea Sfințitului Ștefan, carea va serba în 3 Martie, când vor fi în Roma serbările cele mai pompoșe. Vorbirea de deschidere la societatea sfințitului Ștefan va ține-o, după program, primatele; vorbirea de închidere va ține-o contele Zichy Náador, președintele societății.

Cu iubileul acesta s'a ocupat ziaristica din capitală, cum aș zică, nu prea frumos. Onore excepționiilor! „Alkotmány” a publicat un articol de fond foarte frumos, în care vorbește despre Leo XIII ca păstoriul turmei, regele sufletelor, părintele creștinilor. „Magyar Állam” încă a scris frumos. Foarte bine a scris gazeta cu un bănuț „Uj Lap”. Și cu acestea se gată ziaristica catolică de tōte zilele. „Hazánk” nu e catolică, e protestantă întrēgă, și pentru cetitorii sef catolici, deși mulți o abonază, nu se ocupă de loc. „Budapesti Hirnap,” cunoscută tare bine, și-a luat aerul unferitic politic, care nu are dinaintea lui principiile bisericii catolice. De alt fel nici, nu ne mirăm, pentru că nici cu ocașunea congresului catolic de aici, nu și-a sdrobot capul mult cu catolicii, și despre congres a luat notiță

între scirile zilei, de-mi aduc aminte bine, și aici în locul al 17-lea. Lui „Budapesti Hirnap” îi place Leo XIII, căci „el nu a definit nici o dogmă”. Îi place căci e un papă reformator. Îi place ca să-i potă da o palmă lui Piū al IX, și alta catolicilor (între alții și lui Rampolla), cari nu se unesc în principii cu nefericiții reformatori de azi al catolicismului. În urmă zice: „Serbarea de azi nu e numai a catolicilor, ci e a omenimii întregi, căci Leo XIII (vezi bine nu ca papă) e binefăcătoriul întregii omenimii.” Așa e azi, dacă îi dai cuiva o palmă, după aceea îl și netezesci, ca să nu vadă lumea. Gazetele cele alalte nu s'au ocupat de loc cu iubileul. În schimb însă când cetesc prin vre-o gazetă franceză, că papa e morbos, îndată publică tot felul de telegrame din Roua, pe cari pōte, că nime nu le trimite, dar când iubilează papa, pe sama lui nu au loc.

Durere, că ast fel de gazete, își găsesc loc pe masa catolicilor, ba a preoților, și să nu zică pe masa preoților români. Când am fost cu peregrinajul în Maria Zeil, părintele iesuit Schroehe ne-a zis: „Ce crezi, că tu ești fiu înbit de Preacurata, dacă stă pe masa ta „Neue Freie Presse”? Ore noi sintem catolici bunți, dacă stău pe masa noastră gazetele dușmane Papel, dușmane catolicismului?”

În onoarea Papel se proiectează două peregrinaje, cari vor porni în 7 Aprilie. Unul e pentru tinerimea studioasă (eșclusiv) cale pe mare, altul pe uscat, la care se pot alătura și alții nu numai studenții. Ore când vom peregrina noi? *Job.*

Correspondințe.

INSTALARE DE PREOT.

Reteag, Faur n.

Ziua de 25 Ianuar a. c. a fost pentru parochia noastră Reteag și pentru filia ei din Bația o zi de bucurie, căci în această zi biserică noastră veduvită prin mōrtea fostului preot Ambrosie Pop, și-a primit pe noul său mire în persōna M. O. Domn Ioan Sonea, fost până aci preot în Sēplac.

Actul introducerii l'a îndeplinit P. O. Domn Ioan Goron preot în Cușdriōra și administrator protopopesic al tractului Reteag și a decurs în modul următor:

La orele 8 și 1/2 prezentându-se P. O. D. administrator protopopesic cu nou denumitul preot în s. biserică gr. cat. din Reteag au servit s. liturgie, la finea căreia P. O. D. Ioan Goron purcedēnd de la textul s. evanghelie a zilei: „Poporul cel ce șede întru întunec și în umbra mōrții vedūt a lumină mare”, într-o cuvēntare avēntată prezentă pe noul preot ca împlinirea cuvintelor evanghelice profetice și pentru poporul acestei parochie, carea din vitregitatea împrejarărilor a remas în întunec și lăudându-i știința, pietatea, viața nepătată și zelul sfințit în împlinirea serviciului său preoțesc felicită această parochie, că de acum înainte pōte să numescă de al său pe acest preot. Tot de odată mulțămesc Escelenției sale prea bunului nostru Episcop diecesan și Prea Veneratulul Consistor pentru această nimerită denumire.

Apoi întorcându-se către nouă denumitul preot îi zice: „Iată onorate în Christos Frate, această este de astăzi înaintea ta, pe care ai să o păstorești cu înțelepciune și iubire și să o conduci la născutire. Aceasta este viața ta, punctul tot zelul întru cultivarea ei. După care îi întinde s. Evanghelie și zice: Primesc această s. Evanghelie și din ea cetind după timp pericopă după pericopă, scote din ea învățătura pentru acest popor însetat după ea și-l adapă cu apa cea viată. Și predându-i cheia bisericii zice: „Iată însemnul puterii tale.“

Lăgă și deslăgă pe pororul tei de păcatele sale, dară mai mult folosesc puterea de a deslega.

După aceste noul preot introdus cetește profesiunea credinții preserisă prin conciliul provincial și depune jurământul după care urcând amvonul, se adresa către fii săi sufletesci cu o alocuțiune bine simțită. În carea arătând sublimitatea oficiului preotesc de a fi învățator, ministru al s. taine și doctor sufletesc, insistă mai vârtos asupra numirii lui de părinte și a chemării frumoase de a fi adevărat părinte pentru fiii săi sufletesci și promite, că și va împlini chemarea sa, în această parohie, cu tot zelul și cum va ști mai bine, după facultățile date lui de Dumnezeu.

Terminând elocuțiunea poporul îl aclamă cu însuflețite: „Să trăească!“

După terminarea ceremoniilor religioase, fruntașii comunității bisericești din matre și filia se prezentară noului preot la casa cantorelui local D. Iosif Turturean, unde noul preot și socrul Domniei Sale Spectatul domn Alecsău Bogdan oficial regeșc în pensiuie și proprietar în Cușdriora, întruniră la un prânz improvizat pe P. O. Domn Ioan Goron administrator protopopesc, Spect. D. Ioan Oltean notar în pensiuie, Spectabilul Domn Florian Hatos bancher din Dej și proprietar în Bația, Domnul Alexiș Bota învățator pensionat din Reteag și D. I. Mărginean învățator în Reteag etc. etc.

La orele 3 după ameză administratorul protopopesc cu noul preot merseră în filia Bația și făcând inseratul, se îndeplini și aci îndroducerea aprăpe cu același ceremonial.

Ast fel s'a terminat actul de îndducere în noul său post.

Îi dorim viață și sănătate întru mulți ani, ca să pôtă lucra spre mărirea lui Dumnezeu și spre binele și înflorirea Sionului sfânt și a poporului încredințat păstoririi sale!

Întru mulți ani!

Un participant.

Noutăți.

Din Arhiepiscopă Prea Veneratul Consistoriul mitropolitan cu dno 24 faur n. Nro 1187 a împărțit pe an. c. subsidiile pentru veduvele și orfanii de preoți. Veduvele primesc câte 100 cor. copiii, cari au mame câte 33.33 cor. iar cei fără mame câte 50 cor. Suma acestor ajutore trece peste 17 mil cor.

Din diecesa de Lugos. La școala agronomică r. u. de stat din Lugos devenind în vacanță stipendiul anual de 300 cor. al Ordinariatului Episcopesc gr.-cat. de Lugos,

pentru conferirea aceluia, se escrie concurs public cu termin până la 15 Martie n. 1903. Doritorii de a obține acest stipendiu să și subșternă recuzările lor Ordinariatului, instruite cu următoarele documente: 1. Carte de botez și învoirea părinților sau a tutorelui, că îl lasă să între în școala agronomică și să absolveze acolo cursul întreg. 2. Atestat comunal despre purtarea-i morală și dacă a servit la miliție și atestat militar (katonai-igazolvány.) 3 Alte documente de serviciu, dacă le are la dispoziție. 4. Atestat medical, că recurențele e sănătos și tare în construcțiunea corporală, ca să pôtă suporta lucrurile la economia câmpului. 5. Atestat de revaccinare. 6. Pe lângă aceste elevul trebuie să știe cetii și serie, și să fie trecut de anul 17-lea al etății.

Sciri personale. *Alexandru Pteancu*, prof. la Beiuș. a fost promovat la universitatea din Cluș. de *doctor în filosofie*, în specialitatea filologiei române.

Ministrul Wlassics și carierele. Săptămâna trecută ministrul de culte și instrucțiune publică, Dr. Iuliu Wlassics. a dat o circulară tuturor directorilor de școle medii, în care dispune, ca profesorii să fie mai stricți la clasificarea elevilor din clasa a patra, având în considerare nu numai măsura de cunoștințe, pentru-ca cei admiși în clasa a cincea să pôtă țoțelege studiile predate în această clasă, ci mai ales talentul și înclinațiunea elevilor pentru studiile mai înalte, pentru-ca ast fei — pe cei nu destul talentați, să-i pûtă advertia de cu bun timp, ca să se aleagă alte cariere, pe cari să pôtă deveni membri folositori societății și să se pôtă feri și în lipsa de înalte facultăți spirituale. Acesta e cuprinsul circularii, care sună și la adresa părinților lor, căci — în adevăr — prea mult se sbat să și facă copii „domni“ fără a ține cont de talentul și înclinațiunile copilului. Sunt atâtea cariere onorabile și — unele cu mult mai rentabile, de cât așa zisele cariere „demnesci“, de pildă comerțul, industria, miliția, etc. pe cari mulți dintre tinerii noștri s'ar pûtă feri și ar pûtă să devină membri folositori nămului.

Amintire prețioasă. Cetim în ziarele de dincolo, că mai mulți ofițeri, din aceia, cari au luat parte în răsboiul independenței se vor duce la 14 Maiu spre a visita câmpul de luptă din jurul Plevnei și vor depune în capelă din Grivița două corone de stejar, pe mormintele camerașilor morți pe câmpul de onore.

Un rămas bun! Fiind numit prin Prea Veneratul Consistoriu din Gherla de preot la parohia Reteag cu filia Bația, în tractul protopopesc al Reteagului și strămutându-mă din tractul Gherlei, din cercul colegilor și cunoștințelor în care am petrecut v'ro 15 ani în relațiuni de cea mai bună armonie, cât am fost preot în Săplae, vin pre această cale și zie tuturor colegilor, confracților în Christos și tuturor cunoștințelor un cald rămas bun! Reteag 1 Martie în 1903 Ioan Sonea preot gr.-cat. în Reteag și Bația.

Masa studenților. Au mai intrat următoarele colecte: *Vasilă Smigelski*, Săucei, 20 cor. *Petru Raica*, Cetea, 3 cor. *Iuliu Socol*, Cian, 33.90. *Nic. Crișan*, Geomal, 10 cor. *Nic. Aron*, Tâmpăhaza, 5.10. *Io. Bîrsan*, Răchisel, 3.86. *Ofic. paroch. Vișa*, 2 cor. *Ioan Bucur*, Sângeorgiu-de-câmpie, 10.20. *Ioan Comșa*, Fofeldea, 2 cor. *Vas. Farago*, Suat, 4 cor. *Ofic. paroch. Șelcău*, 4.50. *Ioan Pop*, Cuștelnic, 2.40. *Ios. Florian*, Selicea, 5.50. *Parohia Bercea*, 6.60. *Nireș*, 7.18. *Țieud*, 1.60. *Restolțul-mare*, 9.24. *Valer Florian*, Racovița, 26 cor. *A. Precup*, Segarcea, (România) 24.32. *Teofil Rus*, Micoșlaca, 2.20. *Aug. Marcu*, Ciumbud, 6.52. *Aron Mihuleț*, Șura-mică, 1.40. *Teofil Popoviciu*, Vorumloc, 4.58. *Ioan Pop*, Visuia, 2.40. *Ioan P. Vlad*, Șaldorf, 12.20. *Sim. Marcu*, Dumitra, 10.08. *Ius. Nașcu*, Dumbrău, 12.90. *Ales. Precup*, Șeșșă, 25 cor. *Ioan Marcu*, Muntele-Băișorei, 2 cor. *Ioan Andreiș*,

Sân-Mihail-deș, 2 cor. *Iosif Șerban*, Galtiu, 14.30. *Parohia Întregalde*, 6 cor. *Elie Lupu*, Balintfalău, 8 cor. *Iuliu M. Montani*, Zlatna, 11 cor. *Ioan Ghișoiu*, Vizoena, 20 cor. *Nic. Ignat*, Chinceș, 2 cor. *Radu Jantea*, Săhodol, 1.80 cor. *Parohia Cuteiuș*, 40 cor. *Par. Sfăraș*, 8.60 cor. *Ioan C. Șara*, Cârna, 3.10. *Ofic. paroch. Poptelec*, 6 cor. *Grind-Cristur*, 5 cor. *Filip Pop*, Band, 12.30. *Mich. Mărieșan*, Beica-rom, 11.20. *Ioan Pop*, Filpiș, 5 cor. *Ștef. Faust*, Bernadea, 5.60. *Parohia Iclod*, 20 cor. *Petru Cordea*, Spring, 9 cor. *Aur. Hârșan*, Cenade, 4 cor. *Teod. Radu*, Mișereac, 1.50. *Ioan Crișan*, Karácsonfalva, 2 cor. *Ofic. paroch. Doștat*, 36 cor. *Const. Rus*, Șermăș, 4 cor. *Ofic. paroch. Cooc*, 8 cor. *Cs. Lázárfalva*, 3.40. *Io. Heprian*, Berghin, 1 cor. *Aug. Negruș*, Orba, 12 cor. *Au contribuit: Petru Pop*, jude reg. pens. Brașov, în amintirea repaus. *Ioan Urzica*, 20 cor. *Vasile Lazar*, pract. de inginer, Roșia-Abrudului, 5 cor. *Sofron Stan* contabil la „Patria“, Blaș, 10 cor. *Paul Boldea*, capel. milit. Viena, 15 cor. *Ieroteu Crișan*, preot Abafăia, 2 cor. *Ioan Răhăian*, măiestru, Blaș, 2 cor. *Nic. Șerban*, Voila, 20 cor. *Dr. Gavr. Tripon*, Bistrița, 8 cor. *Paul Salvar*, Biaba, 2 cor. *Ioachim Totoian*, Chișfalău, întru amintirea repaus sore Lucreția, 20 cor. *Nic. Racofa*, Șeica-mare, 10 cor. „Grănițerul“ Dobra, 30 cor. „Detunata“ Bucium-șeșă, 30 cor. *Sim. P. Mateiș*, Blaș, 50 cor. *Dr. Aug. Bunea*, Blaș, 50 cor. *Ioan M. Moldovan*, 1 acție „Bihoreana“ 200 cor. *Dion. Florian*, căpit. Sighet, 5 cor. *Aurel Florian*, capel. milit. Viena, 20 cor. *Leo Buzdug*, Borgo-Ioseni, 3 cor.

Fondul subsidiar. Au intrat ca procente după subsidiul erarial primit, de la *Ioan Pop*, protop. Morlaea, 15 cor. *Ioan Petean* Corpade, distr. Coșocna, 30 cor.

Băncile noastre. „*Timișana*“ din Timișoara, invită la adunarea generală pe 18 ert. Capitalul social 560 mil cor. profitul 30779.93 rezerva peste 84 mil, depunerile peste 1 milion și o sută mil. Împrumuturile cambiali cât depunerile. Reescomptul aprăpe 400 mil. Față de an. tr. e o decrescere în toți ramii de operație, afară de escompt. Dividenda 5%, pentru scopuri culturale aprăpe 5 sute cor. — „*Bistrițana*“ din Bistrița și-a ținut adunarea în 5 ert. capitalul de acțiuni 80 mil. depunerile peste 600 mil, reescomptul 262 mil, profitul 18 mil și ceva. Și aci escomptul cambial e mare, 853 mil, ceialalți ramii de abia 130 mil. Dividenda 10% pentru scopuri culturale și filantropice 1200 cor. — „*Poporul*“ din Lugos a comunicat adunarea pe 9 ert. Resultatul anului al II de gestiune, e destul de îndestulitor: cu un capital de 120 mil aprăpe, s'a realizat un venit de peste 15 mil. Depunerile au fost de 273 mil, reescomptul mare, de 107 mil. Circulația mai mare e și aci împrumutul cambial, portofoliul era de peste 440 mil. Dividenda de 6% fondul de rezervă se dotază cu peste 5500 cor.

Atragem atențiunea stimateților noștri cetitori asupra inseratelor noastre, de mare folos pentru unul fie care.

A apărut a II-a editie.

Prohodul Domnului Nostru Isus Christos sau Urmarea Mănecatului din sfinta și Marea Sămbătă. Costă 30 fileri, plus 10 fileri porto postal.

PARTE SCIENTIFICĂ-LITERARĂ.

EMINESCU și COȘBUC.

— Note comparative. —

(Continuare.)

În fond e același tablou de mai înainte.

Îubita trece înainte cu un pâlț întreg de paseri; poetul rămâne în urmă și nici de astă dată nu-î dă prin minte să o blasteme, sau să-î facă reproșuri. Cât sentiment, câtă resignare a condensat poetul în acest singur vers:

»Nici reu nu-î pare-acuma, nici bine nu —
ea móre!

Iar cât pentru sonetul amintit, ne mărginim a reproduce cele două ștrofe din urmă:

Cobori încet — aproape mai aproape,
Te pleacă iar zimbînd peste-a mea față,
A ta iubire c'un suspin arat-o,

Cu geana ta m'atinge pe pleoape,
Să simt fiorii stringerii în brațe,
Pe veci perduto, vecinic adorato!

Eminescu era jalus în dragoste. Iată cum izbucnește sentimentul de jalușie în satira a patra:

Ce? Când luna se streacă printre nouri, prin
pustii,

Tu cu lumea ta de gânduri după ea să te ații?
Să aluneci pe poleiul de pe ulițele ninse,
Să privești prin luciile geamuri la luminele
aprinse,

Și s'o vești încungîsurată de un roi de perde-
vară,

Cum zimbește tuturoră cu gândirea ei ușoră,
S'auzi zornetul de pintenii și foșnirile de
rochiu,

Pe când ei sucesc musteața, iară ele fac
cu ochii?

Când încheie c'o privire amorosele n'țelgerii,
Cu ridicula-ți simțire tu la pórta ei să degeri?

De la creșcet la picioră s'o admirii și s'o
desmierđii

Ca pe-o marmoră de Paros, sau o pânză de
Corregio

Când ea-î rece și cochetă? Ești ridicul, in-
țelege-o.

Alături de aceste versuri de amărăciune, putem pune și puternicele versuri din »Dalila« pentru ca să adeverim ce spuneam mai sus, că în lupta poetului cu filosoful, și acesta din urmă iese în relief destul de pronunțat.

Iată bună-ora câteva șire din »Dalila«:

Tinere, ce plin de visuri urmăresci vre-o
femeie,

Pe când luna, scut de aur, strălucește prin
alee

Și pătează umbra verde cu misterioase dungii,
Nu uita, că dómna are minte scurtă, haïne
lungi.

Nu n'țelegi tu din a ei căutătură,
Că deprindere, grimasă este zimbetul pe
gură,

Că întréga-î frumusețe e în lumc de prisos?

Când vești piatra ce nu simte nici durere și
nici mila,

De ai inimă și minte, ferii în lături: e Dalila!

Dar mai ales în »Lucéfărul« scóte în relief Eminescu superioritatea lui de nemuritor față de nestatornicia frumóselor muritoare.

Fata de împérat se îndrăgește de Lucéfăr — poetul însuși. — Îl vede așa de rece, așa de strălucitor, așa de alt fel ca ceilalți, și plină de dragoste suspină prin vis:

Cobori în jos lucefăr blând,
Alunecând pe-o rază.

Lucéfărul tremură, se aruncă în mare și luând formă omenescă, o chiamă:

O, vin' odorul meu nespus
Și lumea ta o lasă;
Eú sint lucefărul de sus,
Iar tu să-mi fii mireasă!

Și ea nu se înduplecă, căci ochiul lui e de ghiță ca al unui mort, iar ea e vie. Și când după câteva zile îl vede iarăși strălucind deasupra ei, de nouă își întinde brațele și îl chiamă.

El se coboră pentru a două órá în chip omenesc și atunci ea-î cere nemurirea, să se cobóre și el pe pămînt, să fie muritor — și atunci are să-î iubescă. Lucéfărul esiteză.

Dar cum ai vrea să me cobor?
Aú nu înțelegi tu óre,
Cumă eú sint nemuritor
Și tu ești muritoare?

Și cum fata nu se înduplecă, Lucéfărul plécă înaintea tronului lui Dumnezeu, ca să-și lapede nemurirea »de dragul unei copile«.

Reia-mi al nemuririi nimb
Și focul din privire
Și pentru tóte dá-mi în schimb
O órá de iubire.

Dumnezeu încercă să-î convingă, că asta nu se póte, de óre ce alte legi sint pe sama muritorilor și alte pentru cei cari nu cunosc nici spațiul, nici timpul, nici mórtea.

Și pentru ca lucéfărul să se convingă, în sfêrșit, că pentru cine anume era să-și lapede nemurirea, Dumnezeu îi spune să-și întórcă privirea spre pămînt, să vadă ce-î așteptă. Ce era? În vremea când Lucéfărul colinda drumul pe la Ziditorul, un paj, copil din casa împératului, se îndrăgește de fată și ea de dînsul. Cătălin nu avea nimic din splendórea lucefărului, nimic din re-ceala-î de superioritate, care captivase la început inima fetei; era vorbăreț și viclean, îndrăsneț și șagalnic. Și fata, care petrecuse atâtea nopți visând de lucefăr, îndată ce Cătălin încercă să o sărute și îi vorbesce de dragoste — »mai nu vrea, mai se lasă« — află, că ei se potrivesc la olaltă. Și cum nu s'ar potrivii, când amîndoi sint muritori, când lucefărul străluce așa de rece, iar sărutările lui Cătălin sint așa de aprinse. — Când se reîntórcé lucefărul la locul lui din cer, o vede pe fată în brațele lui Cătălin. Ea îmbetată de amor ridică ochii, vede lucefărul și de nouă își întinde brațele rugătoare spre dînsul: »Cobori în jos, lucefăr blând!« Dar lucefărul nu se mai înduplecă, ci îi răspunde mândru și nepăsător:

»Ce-ți pasă ție chip de lut,
»Dac' oi fi eú sau altul,
»Trăind în cercul vostru strimt,
»Norocul vè petrece,
»Ci eú în lumea mea mē simt,
»Nemuritor și rece.«

Di Gherea află, că în versurile aceste mândre »este ceva din al vulpei, care neputînd ajunge la struguri, se mîngăie cu idea că-s acrii,« și că în »Lucéfărul« este în parte același sentiment (de jalușie) ca și în satira a IV-a, numai acolo e mai puternic.

Ni se pare, că dnii Maiorescu și Vlahuță sint mai aproape de adevér, când, în acésta ultimă ștrofă a »Lucéfărului« dlor cetesc mândria poetului și nepăsarea lui pentru ale lumii.

Iar cât pentru Eminescu din satira a patra, orî cât am cerca să-î reafiam în »Lucéfărul« — nu izbutim. Ce banală e acolo icóna poetului, care sgribură în zăpadă la geamul iubitei, în vreme ce ea-și împarte grațiile la alții cu atâta dărnicie. Cine nu va avea un zimbet de ironică compătımire pentru acest Romeo, care sgribură neputincios la pórta »cu lumea lui de gânduri,« în vreme ce Julia trece din brațe în brațe?

Cât de superióră, cât de sublimă chiar e calmitatea poetului — lucefăr, când la ademenirile iubitei trecute în alte brațe, răspunde așa de senin și de neînduplecat:

Ce-ți pasă ție chip de lut
Dac' oi fi eú sau altul?

Nu mai să fie cineva-indiferent cine! . . . Eminescu din satira a patra e real; cel din »Lucéfărul« e sublim. Acolo ne sfîrnesce mai curénd dispreț pentru chochetăria femeii, iar pentru sine — în cazul cel mai bun — un zimbet de compătımire; aici admirare față de lumea în care el trăiesce, în care nimic pămîntean nu-î póte conturba, nici chiar frumósa fată, pentru care s'a coborît pe o clipă din înălțimea lui de lucefăr, ca să o ridice, fără să-și dea sama, că lutul nu se póte ridica mai pe sus de limitele strîmte pămîntene.

Cătă depártare Dómne, de la verme pân'
la astru!
(Vlahuță.)

Din acésta lume osebită a poetului considerată viéta de tóte zilele, ea pare așa de »strîmtă,« încât poetului nu-î dá mîna să se mai cobóre în mijlocul ei; iubita chiar nu e de cât un frumos și trecător »Chip de lut,« de a căruí nestatornicie nu se mai miră. Iubita, căreia poetul îi era sclav ca muritor, acum, că o privește cu ochi de nemuritor, nu-î de cât un chip de lut, o formă frumóasă, care trece, un cadru dragălaș, care nu împrejmucesce nimic. . .

Acésta e femeia în poesiile lui Eminescu. Iubită, adorată chiar, femeia a fost pentru Eminescu aceea ce Vlahuță exprimă așa de minunat: »un prilej de gânduri frumóse« și în aceeași vreme »un lung prilej pentru durere« cum zice Eminescu însuși. El nu își forméză un ideal despre femeie, ca mamă sau soție, bună-óra. Nici când nu-î vine în minte să-si ceară iubita de nevastă, orî să-î promită, că va lupta pentru ea în viéta, după cum vom vedea la Coșbuc. Cum era să-î promită lucruri de aceste, când poetul singur nu avea nici o încredere în viéta? De aceea dragostea lui se revarsă în efusiuni lirice, rămânénd în tot de una platonice. El nu-î cere

îubitei de cât sărutări și îmbrățișări, ca în romane:

»În sărutări unim noi sêrimanele vieți« . . .

Platonismul eroticeii lui Eminescu se vedesce și prin aceea, că el visază de o îubire eternă, care să dureze și după mörte. Și, cum cerul lui Eminescu e gol, el cere după mörte să-l îngrope în același sicriü cu îubita:

Îar dacă împreună va fi ca să murim
Să nu ne ducă 'n triste zidiri de țințirim:
Mormintul să ni-l sape la margine de riü,
Ne pună 'n încăperea aceluași sicriü,
De-apururea apröpe vei fi de sinul meü . . .
Mereü va plänge apa, noi vom durmi mereü.

Aceste admirabile, versuri pot fi puse alătura, ori când, lângă strofele din Heine:

Mein süßes Lieb, wenn du im Grab
Im dunkeln Grab wirst liegen,
Dann will ich steigen zu dir hinab
Und will mich an dich schmiegen.

Ich küsse, umschlinge, ich presse dich wild,
Du Stille, du Kalte, du Bleiche,
Ich jauchze, ich zittre, ich weine wild,
Ich werde selber zur Leiche.

Die Toten stehn auf, die Mitternacht ruft,
Sie tanzen im lustigen Schwarme,
Wir beide bleiben in der Gruft,
Ich liege in deinem Arme.

Die Toten stehn auf, der Tag das Gerichts
Ruft sie zu Qual und Vergnügen,
Wir beide bekümmern uns um nichts
Und bleiben ruhig liegen.

Îubita lui Eminescu e o fantasmă »copia imperfectă a unui prototip nerealisabil,« cum ar zice dl Maiorescu, o plămuire a sufletului lui de artist.

Dar vaț un chip ateeva nu ești, ast fel de treci.

Și umbra ta se pierde în negurile reci.
De me găscoc iar singur cu brațele în jos,
În trista amintire a visului frumos,
Zădarnic după umbra ta dulce le întind,
Din valurile vremii nu pot să te cuprind.

Îată pentru ce Eminescu nu a putut fi fericit în dragoste!

Dar ori cât de amare i-ar fi fost decepțiile, ele au îmbogățit literatura noastră cu câteva perle de versuri, la a căror adâncime și frumusețe, un poet fericit în îubire nici odată nu s'ar fi putut avînta.

În erotica lui Coșbuc nu vom afla nici odată femeia ridicată la înălțimi de Madonă. În urma urmei nici nu se pöte simți bine femeia așa de sus, știind că în fie care clipă pöte să cadă din înălțimea, pentru care nu era menită. Nu vom afla idealul de femeie eternizat de Eminescu; un ideal, care nu există de cât în închipuirea poetului și care nici odată nu pöte fi cuprins în brațe. Nu vom afla melancolia resignată din »De câte ori îubito,« unde poetul rămâne singur în urmă, pe când îubita se pierde în zarea eternei dimineți. Acesta din motivul, că femeia în creațiile lui Coșbuc nu e numai »copia imperfectă a unui prototip nerealisabil,« ci e ideal în sine însași cu sinul ei plin și rotund, cu risul ei vesel, cu firea ei îndărătnică, cu ochii ei frumoși viorei, »ca un întins adînc de ape« — Îndrăgostiții lui Coșbuc nu se mărginesc numai la dragostea platonică, ci flăcăul, odată cu capul, vrea să-și ia drăguța de nevastă.

De când eram noi mici mi-ai fost ca soră,
Și prietină mi-ai fost de când ești fată mare,
Îar mama vrea de-acum, să-i fi, drăguțo,
noră!

De la acest propus nu-i în stare să-l abată pe flăcăul nostru nici lacrimile mamă-sa, nici bârfelile fraților, nici gura lumii.

Nu vom afla nici erupțiunile de neputincioasă jemie din satira a patra a lui Eminescu; vom avea prilej să vedem în acest tratat, cum flăcăii lui Coșbuc — în cunoștința puterii ce clocotesce în vinele lor — se iaü la trânteli pentru o fată frumösă și sint în stare să facă și mörte pentru ea.

Di Gherea, în minunatul dsale studiü asupra lui Coșbuc,¹⁾ alcătuesce din poesiile erotice ale acestuia un mare roman la țară,²⁾

în care zugrăvesce îubirea de la prima ei trezire până la desperarea ibovnicei înșelate, de la glumele nevinovate ale copiilor, cari nu scie bine ce-i dragostea, până la pasiunea adîncă.

Urmând esemplul dlui Gherea, vom cerca să alcătuiim și noi un întreg din poesiile erotice ale lui, cu aceea deosebire, că pe când d. Gherea zugrăvesce cu atăta măiestrie dragostea fetei, noi vom rămănea pe lângă dragostea flăcăului.

Trezirea dragostei la flăcău e simbolisată prin minunata poezie »Vîntul.« Lunca e plină de fete mari și vîntul, copilul resfătat, s'apropie pe dibuite.

El e frumos și tinerel,
Dar e sfios când e cu fete
Și ele rid și rid șirete
Și pe furis privesc la el.

Ce drăgălaș e acest tabloü, în care băiatul sfios și tinerel e spus privirilor ademenitoare ale șiretelor fete. Cum îl ved așa rușinos și drăguț, încep să se hîrjonescă cu el, să-l zăpăcescă și el, sfios și neumblat, abia cuteză să prindă pe una de mănecă și în urmă să-o cuprindă ușor.

El zice-așa câte-un cuvînt,
Ea zice trei și-l tot ajută,
La urmă dînsul o sărută —
Ei veți tu fetele cum sint,
El a creșut că nu se pöte
Și iacă poți. . .

(Va urma.)

Al. Ciura.

¹⁾ Poetul țărănimii v. III.

²⁾ În acest admirabil tabloü al dlui Gherea s'a strecurat și o notă falsă. Analisând cele dintâi două șire din »La oglindă«

Azi am să 'ncretez în grindă —
Jos din cui alum oglindă!

dl Gherea scie: »o fată tineră și frumösă folosindu-se de lipsa mă-sci încreștă în grindă oglindă.« Interpretarea nu e corectă, de örece avem a face cu două exclamațiuni independente. »Am să încretez în grindă,« în limbajul nostru ardenesc are un sens cu totul particular. E un fel de exclamațiune, ce esprimă mirarea și bucuria pentru un lucru rar și neobicinuit. Ast fel zicem »unde s'o încreșt?« ori »trebuie s'o încreșt în grindă,« »trebuie s'o scriü cu carbune pe cuptor,« »ne fuge măța« etc. când ne vin bună-öră nisce öspeți, cari păräu a ne fi dat uitării.

În acest sens zice frumușica din »La oglindă«: »azi am s'o încretez în grindă!« »Se vede odată singură acasă, se pöte deci folosi de ocazia după care de atăta timp oftase, de a se guguli în voia ei înainte oglinzii. Când zice deci »am să încretez în grindă,« înțelege necondiționat: »Har Domnului, că mă ved odată singură!«

CRUMIRUL

său

călăuzul prin deșert de K. May.

—◆◆—

(Continuare.)

L'am aprobat cu toții. Șeicul voi să contrazică: »Voi nu-l veți găsi, căci nu cunoșceți ținutul!«

»O, acest emir scie ceti urmele,« respunse Ali-en-Nurabi. »Noi îl vom urmări, până ce va cădea în mânilor noastre.«

»Atunci odihniți-ve cel puțin mai întâi și măncați la olaltă cu mine!«

»Iartă. Iamar-es-Sikkit,« respunse ei. »Tu scii cât de scumpă ne este fie care minută. Trebuie să plecăm!«

»Atunci luați de la mine, ce vă cere inima. Fiul meü va merge cu voi, căci șeicul Hamemaiilor încă nici odată nu și-a retras cuvîntul. Îapa mea este lute ca fulgerul; tâlharul nu-i pöte scăpa. Și mai am una, pe carea încă n'a ajuns'o nici un cal. Vö imprumut bucuros, dacă vre unul dintre caii vostri este ostenit.«

Acesta a fost un ofert marinos, și eu m'am grăbit a-l primi: »Inima ta revarsă bunătate, ca nöptea cu röna. o șeicule! Acest brav Achmed-es-Sallah, prietinel și soțul meü a trebuit să-și ostenescă prea tare lapa sa, așa că ea pöte să slăbescă din puteri chiar când ar fi mai nepotrivit. Ține-o aci, și imprumută-i-o pe a ta. El o va iubi și îngriji, ea și când ar fi a lui, și țî-o va readuce iarăși, când ne vom reintörce!«

Doriam förte mult să-l fac pe Achmed, să jöce o rolă importantă la prinderea crumirului, pentru că el trebnie să-și câștige pe Mochallah. De aceea era de lipsă, ca să aibă un cal bun și odihnit.

»S'o iele,« respunse șeicul. »Nici un beduin nu-și imprumută calul seü; înse dreptul vostru a fost știrbit de cătră ai mei, și ast fel eu vreau să-mi dau silința, ca să fiți rehabilitați.«

»Când a plecat crumirul din sat?« întrebai eu pe Sar-Abducc.

»De atunci sörele a percurs a cincea parte din areul seü.«

»Aveți aci torțe?«

»Da«

»Vom lua câteva cu noi, ca să putem călări și nöptea.«

Așa dar iarăși am fost odată înșelați în așteptarea, că avem pe crumir în mânilor noastre. Purtarea prietinosă a șeicului înse a făcut imposibilă ori ce imputare. Fiul seü se supuse liniscit în poziția sa, și încetul cu încetul vênătörea după tâlhar părea a-l interesa tot mai mult. El a fost aștitat de cătră crumir contra noastră. Înse în decursul drumului nostru părea, că el nu află pedeapsa sa de prea aspră.

Achmed ședea călare într'o poziție adevărat prințiară. Un animal așa de nobil el încă n'a avut sub sine, și se putea observa nerăbdarea ce-l mistuia, de a da față cu crumirul. La o eventuală gönă, el de sigur nu rămănea cel din urmă.

Era un ceas înainte de apusul sörelui, când am părăsit satul. Sar-Abducc a voti

să se pună în fruntea noastră, ca conducător, a trebuit înse să rămână îndărăt, pentru că eu mai mult mă răzământ pe urme, de cât pe ceea ce l-a spus lui crumirul despre ținta călătoriei sale. Forțe nșor se putea întâmpla, ca cele spuse se fie numai minciuni.

Urma fu găsită, și de ore ce voiam să ne folosim bine de ceasul scurt de ziună, așa caii noștri sbrău numai peste câmpie. Ei se putău recrea mai târziu și ast fel l-am întezit la fuga cea mai mare. La sosirea amurgului sărei, carele în ținuturile acele este foarte scurt, am percurs jumătate din drumul de patru miluri, până la Sihdi-Aiș.

Acum sosi ooptea; să făcu rugăciunea de sară, apoi am aprins torțele. Se înțelege că acum înaintam mai încet și numai după alte două ceasuri am ajuns la muntele Aiș. Dincolo de acesta curge riul Tarfani către sud, trece pe lângă Feriana, iar la Gaffa descrie un arc spre vest și varsă apoi în micul șott Aaadș, carele zace spre sud de la Dra-el-Hana.

Când am ajuns la Tarfani, urma dispăru de odată. Am presimțit îndată o apucătură, de care se folosese câte odată indianii, pentru a duce în rătăcire pe urmăritorii lor, am descălecat, și cu torța am luminat într'adevăr! La lumina acesteia, în apa cea limpede vedul acurat urmele de copite de la doi cai. Crumirul și-a ales drumul prin alvia riului. Pentru a nu pierde urma, aveam numai se observăm cu atențiune ambii țermuri.

Crumirul a mers prin apă un ceas întreg; apoi ieșind afară, a luat-o direct spre vest. Cam la un mil german spre vest de la Tarfani curge paralel cu acesta un alt riuș spre sud, carele se împreună cu el din sus de Gaffa. Pe acest riuș lateral l'a căutat crumirul și călărit prin apa acestuia, chiar așa, ca și prin cea din Tarfani. După ce a ieșit și aci din apă, a luat direcțiunea către Uelad Șahia.

Acum înse ni-s'au isprăvit tôte torțele, și de ore ce se apropia miezul nopții, iar noi și caii aveam totuși lipsă de ceva odihnă, ast fel ne-am oprit, ne-am așternut, am pus strajă, și am cercat să durmim. Toți au adormit, afară de Ali-en-Nurabi, carele era iritat peste măsură din cauza repetitelor încercări nereușite, de a-și recăpăta fata și iapa. Dimineata, când ne trezirăm, el încă n'a fost închis nici un ochi.

Se făcu rugăciunea de dimineță; am beut câte o înghițitură de apă, am mâncat câteva curmale, apoi am înșeuat caii, și călăritul începu din nou.

Astăzi ne apropiam de acele ținuturi puțin cercetate, în cari încă și astăzi este dubie granița dintre Algeria și Tunisia. Beduinii ce locuesc dincoace și dincolo sînt în hărțuială continuă; este un ținut fioros, în care răsbunarea sângelui consuma peste an mai multe jertfe de cum s'ar crede. Aci trebuia să fim foarte precauți.

Așa a fost și crumirul. Acest om desvoltă o miracioasă cunoscință de loc, și să arătă, că el într'adevăr merita numele de el-Chabir. Fie care adăncitură, fie care stâncă ori tufiș la folosit de scut, ca să nu fie observat. Si pe lângă aceea a învins tôte piedicile cu o siguranță prevădătoare, carea merita admirare și dovedia, că el a

mai călătorit încă prin ținuturile acestea. La aceste trebuia să mai computăm și greutatea ce i-le causa desigur Mochallah; era de presupus, că el așa a legat-o pe cal, în cât ea se afla cu totul în puterea sa.

Pe la amiază am ajuns la dealurile de la Șahia, de pe cari se pôte privi în jos în cel mai periculos ținut al Tunisiei — adecă în ținutul șotturilor și sebcha-lor. Colo jos, chiar la sud de la locul unde steteam noi, am pățit, înainte cu mulți ani, pe șottul Gerid, o aventură, la a cărei amintire încă și astăzi stă să mi se scole pērul în cap. Nimic nu este așa de hainos, ca șotturile acestea. Ele zac aci, așa de luminoase și prietinoase; suprafața lor, în forma gheței, lucește și te invită așa de ademenitor, și totuși sub acest exterior suridător pândescă mörtea trădătoare.

Spre sud de la muntele Anres se începe o câmpie estinsă, valoroasă, a cărei adăncimi sînt acoperite total cu straturi de sare. Aceste pörtă în Algeria numele de șott și în Tunisia numele de sebcha, și constau din trei șotturi principale: Melrir, Rbarsa și Gerid. Cest din urmă se numesce și el-Kebir. De ore ce în vecinătate se află religiunea el-Areg (demb de nisip), de unde nisipul cel fin și ușor este mănăat de vîntul sudic tot către nord, ast fel aceste adăncimi ale șottului în mare parte sînt implute cu mase adănci de nisip, și numai în mijlocul șottului s'a conservat o cantitate mai însemnată de apă. Acesta este acoperit cu o crustă de sare, sub carea apă cea verdie nu rămâne mai mult de un metru adăncime neamestecată, apoi până la adăncime de peste cinci-zeci de metri urmăză nisip fărinos, fluid, carele îngröpă în sine, cu o siguranță satanică, tot ce pētrunde prin crusta cea sărosă.

(Va urma).

Economie.

Împărțări din grădinărit și economie.

(De Wilhelm Mühle din Timișoara.)

Cultura florilor de Mai.

Aceste flori favorite, ce au ajuns prin Germania și Holandia la o cultură enormă ce sînt dorite și căntate din 1 Ianuar până în 31 Decembre și ce nu mai pot lipsi azi din nici o florărie cum se cade, în Ungaria încă se cultivă acum cu succes. Deorece mai înainte se presupunea, că florile de Mai la noi în lunile ferbinți de vară nu sînt cultivabile, de aceea pe la noi, afară de încercări neînsemnate, nu s'a făcut aproape nimica. Dar încercările minuțioase și intensive din ultimii ani ale domnului Arrád Mühle din Timișoara, au condus la rezultate foarte îndestulătoare, așa că nu numai e posibilă acăsta cultură, dar că germeii florilor de Mai din Ungaria, ce privesc desvoltarea lor, în nici o privință nu stau înapoia celor din străinătate și chiar întrebunțarea lor pentru înflorirea preste iarnă, în urma timpului de cöcere mai îndelungat, ce la noi se efeptuesce în lunile cele frumoase și calde de tönna, încă întrec pe cele din alte țări.

Încă și pentru vara și tönna viitoare sînt trimiși la Viena, mil și mil de germeii (muguri) de flori de Mai anume cultivați, spre a fi acolo imaginați în case, întögmitate anume, unde se păstrază într'o temperatură de frig de 4 grade Celsius și apoi de acolo succesive se scot și se trimit iarăși la Ti-

mișoara în fie-care septemână, într'un anumit cuant, unde se așeză într'un loc întunecos și călduș spre înverzire. Acum peste tot anul fără întrerumpere se pot afla flori de Mai și ce sînt în continu în înflorire.

Că se află acum flori de Mai în înflorire peste tot anul, e de a se mulțami în mare parte imparătesei de mai înainte a Rusiei, care doria ca acestea favorite ale sale, să le aibă în ori ce anutimp, prin ce de multe ori aducea în stări penibile pe grădinarii săi, până când în anul 1883/4 directorul său de grădină Dr. Eduard Regel și cu grădinariul curții Grunerwald au ajuns la ideea, că germeii florilor de Mai îi trimeteau în nordul Rusiei, spre a fi păstrați în stare înghetată și de acolo lăsați să li-se trimit septemnaal, după lipsă, muguri, pentru înflorire; azi înse se păstrază la orașele cele mari în localități anume întögmitate pentru a se conserva înghetate.

Posta „Unirii“.

V. C. Te rog un lucru: nu uita că datoriile mai vechi de trei ani, de comun, perd. Sper înse ca tu nu vrei să fi trecut între dubii-perdute. Așa dar la proxima ocazie, noi avem întătetate. Ce zici?

Job. Corespondințele primite Vineri nu mai pot intra în »proximul« numer, e prea târziu. Rog să te conformez.

V. S. De ce »corespondință e vorbă? noi nu scim nimic.

I. T. p. Regretăm, scrisoarea D-tale, departe de a restabili adevărul, are tendință contrară, de aceea, nu credem, că ar merita să fie dată publicității. Aceleași lucruri s'ar pute spune în o altă scrisoară independentă de ori ce lucruri anterioare și atunci am publica'o bucuros.

I. M. Pittsburg. Mulțumită pentru atențiune. Sperăm să putem da apelul în nrul proxim, fiind prea ingramădiți acum de material.

Minimumis. Va urma, regret zădărnicea planului. De ce nu cercați la Gherla, e așa de aproape.

E. M. A sosit prea târziu pentru numărul acesta, vom vedé în cel viitor.

Ier. P. Pe lista trimisă redacțiunii foil noastre, nu s'a făcut nici o subscriere. Ne pare reu.

I. B. în Gh. Credem, că e interesul D-tale, să nu publicăm respunsul.

Am primit și achitam abonamentul de la: Gârceiu pe 1899. Buia pe 1897, 1898 și 1899. Kézdi Polyán pe 1901 și 1902. Eppia Jasi pe 1898 sem. 2, până la finea an. 1903. Călinesci pe an. 1902 adresa s'a schimbat. M. Siget, pe 1902 sem. 2. Hădréu pe 1903. Girolt pe 1902. Dr. E. Orascia, pe 1897 sem. 2, până la finea an. 1902. Mulțumim. Birghis pe timpul din 1/12 1901 — 1/12 1902 Föia vi-o trimitem regulat. Secădate pe 1903. Nu cunöscem scripta din 24/1 1903 la carea vè provocăți. Agărbiciă pe timpul din 1 Oct. 1896 până în 1 Oct. 1897. Föia o trimitem; dar ne rugăm și în sume mai mici, numai may des. Căpușul de C. pe 1902 și 1903 Mihai pe 1902. Nandra pe 1902 și 1903 sem. 1. Vajdacuta pe timpul din 1/3 1900, până în 1 Nov. 1901. Planul ministerial e tradus în romănească și e tipărit la finea Planului de învățământ pentru școlile poporali edit. 4. Se pôte cumpera de la tipografia semin. cu 60 fl. Borș (Kolozs) pe 1899. Bobota pe 1901. Pe anul trecut 1902 sînteti în restanță. Ultima plătire a fost în 14/1 1901, pe sem. 2, din an. 1900. În privința opurilor dorite binevoiti a vè adresa la autor. P. I. Varadia pe 1902. Bozed pe timpul din 1/4 1901 până în 1/4 1902. Föia vè merge din 1/4 1900 și sa făcut numai o plătire, în 9/7 1901 pe timpul din 1/4 1900 până în 1/4 1901. Dr. Tr. Bistrița pe timpul din 1/4 1896 până în 1/4 1897. Vè rugăm de continuare, căci avem mari lipse. Buidos pe 1903 sem. 1. Riușor până la finea an 1902. Binevoiti a mișca și pe Șona, să-și plătescă partea sa. Föia se vi-o trimitem separat? Cetate de balla pe 1901. În restanță sînt anii 1902 și 1903. Binevoiti a continua, căci avem mari lipse. Borgia-Tiha pe 1903 sem. 1.

Editor și redactor răspundător:

Aurel C. Domșa.

Inserate.

(54) 10—20

Numai 2-75 fi.

Să trimită cu ram-bursă ori anticipan-du-se prețul.

Un esecelent ceas de busunar Remontoir, de nichel sistem „Patent Roskopf.“ Se vinde cu garanță de 3 ani. — Se dă gratis și o frumoasă catenă aurită și alte articole de reclam.

Celor ce nu le convine li se retrimite banii.

E. HOLZER

mare deposit de ceasuri și juvaere

Krakovia Stradom 18.

Liferanții oficialilor de stat.

Prețcuranturi se trimit la cerere gratis și franco.

Se caută agenți.

Banca de asigurare
„TRANSILVANIA“

— întemeiată la anul 1868 —

în Sibiu, strada Cîsnădiei nrul 5 (edificiile proprii), asigură în cele mai avantajoase condiții:

contra pericolului de incendiu și esplosiune, edificiul de ori ce fel, mărfuri, mobile, vite și produse economice etc.

— asupra vieții omului —

în toate combinațiile, capitale pentru cazul morții, asigurări de zestre, de copii, rente, pe viață etc. etc.

Asigurări populare fără ceroetare medicală.

Asigurări pe spese de înmormântare cu solvirea imediată a capitalului scadent.

Fonduri de rezervă și de garanție specială, cu finea anului 1900: **1,303.572 cor. 15 bani.**

Valori asigurate contra incendiului: **72,420.299 corone.** Capitale asigurate asupra vieții: **9,248.543 corone.**

Pentru răspundiri de incendii 3,003 550 c. pentru capitale asigurate pe viață 2,738.793 c.

Oferte și ori ce informațiuni se pot primi de la:

Direcțiune în Sibiu, str. Cîsnădiei nr. 5, et. I., curtea I., precum și de la subagenții din toate comunele mai mari.

Agenturi principale:

în Arad, Brașov, Cașovia, Cluș, Seghedin, Șopron, Szabadka și Timișoara.

(5) 6—52

MERSUL TRENURILOR pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Oct. 1902.

Budapesta—Predeal										Copsa-mică—Sibiu—Avrig—Făgăraș									
Tren de persoan.	Tren accelerat	Tren de persoan.	Tren accelerat	Tren de persoan.	Tren accelerat	Tren de persoan.	Tren accelerat	Tren de persoan.	Tren accelerat	Tren de persoan.	Tren accelerat	Tren de persoan.	Tren accelerat	Tren de persoan.	Tren accelerat	Tren de persoan.	Tren accelerat	Tren de persoan.	Tren accelerat
10—	8.50	2.10	pl.	Viena	sos.	1.50	1.50	6.20	2.21	4.43	11.14	7.10	pl.	Copsa mică	sos.	6.10	9.32	3.09	12.36
9—	6.50	5.45	9.15	Budapesta		7.10	9.35	7.50	3.50	6.36	12.42	8.50		Ocna		4.52	8.15	1.34	11.01
11.56	9.02	11.12		Szolnok		3.37	5.32	3.46	4.12	7.04	1.04	9.15		sos.) Sibiu	{ pl.	4.25	7.41	1.05	10.30
2.14	11.33	12.47		P. Ladány		12.54	3.56	1.12											
3.49	1.48	2.11	sos.)	Oradea-mare	{ pl.	11.04	2.38	11.36											
4.10	2.06	2.18	pl.)	Mező-Telegd	sos.	10.44	2.32	11.15											
4.50	3.04	2.51		Rév		10.07	2.03	10.43											
5.33	3.50	3.26		Bratca		9.32	1.37	10.13											
5.56	4.14			Ciucia		9.11		9.55											
6.42	5.02	4.16		B. Huedin		8.37	12.55	9.24											
7.23	5.49	4.52		Ghârbău		7.58	12.23	8.48											
8.11	6.42			Cluș	{ pl.	6.59	7.50	7.50											
8.32	7.12	5.55	sos.)	Apahida	sos.	6.17	11.10	7.18											
8.54	8.30	6.11	pl.)	Ghiriș		5.41	10.50	6.45											
9.11	8.59	6.27		Cucerdea	{ pl.	5.22	6.27	6.27											
10.17	10.29	7.26	sos.)	Uiora	sos.	3.54	9.29	5.12											
10.47	11.16	7.50	pl.)	Vințul de sus		3.11	9—	4.43											
10.56	11.31	7.52		Aiud		3.02	8.55	4.33											
11.03	11.40			Teiuș	{ pl.	2.56	4.27	4.27											
11.12	11.50			Crăciunel	sos.)	2.49	4.20	3.57											
11.34	12.20	8.16	sos.)	Blaș-Küküllőszög	{ pl.	2.27	8.29	3.59											
11.52	4.50	12.46	pl.)	Micăsasa	sos.	2.05	8.12	3.38											
12.24	5.10	1.48		Copsa-mică	{ pl.	1.47	11.11	8.00											
12.53	2.20			Mediaș	sos.)	1.11	2.36	3.02											
1.02	5.40	2.29	pl.)	Elisabetopol	sos.	12.58	10.47	7.34											
1.45	3.11	9.31		Sighișoara	{ pl.	12.06	7.08	1.44											
2.01	6.19	5.27	sos.)	Hașfalău	sos.	11.45	10.14	6.56											
2.15	6.21	8.32	pl.)	Homorod	sos.)	11.09	10.13	6.50											
2.33	6.37	4.08		Ágostonfalva		10.53	10.01	6.37											
3.04	6.57	4.45		Apăta		10.24	9.42	6.16											
3.40	7.21	5.27	sos.)	Feldiára	{ pl.	9.48	9.19	5.49											
3.47	7.28	5.43	pl.)	Brașov	sos.)	9.02	9.12	5.42											
4.03	7.40	6.03		Timiș		8.43	9.01	5.23											
5.28	8.35	7.52		Predeal		7.90	8.08	4.23											
6.03	8.32	12.58		București	pl.	6.49	7.29	3.50											
6.34	9.17	9.09				6.27	7.29	3.35											
7.10	9.35	9.40				5.56	7.10	3.15											
7.50	10.04	10.25				5.20	7.45	2.45											
8.55		2.19						2.18											
4.40		3.01						1.42											
5.10		3.31						1.17											
11.55		9.10						9.15											

Notă: Orele însemnate în stânga stațiilor sînt a se citi de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. — Numerii încadrați cu linii mai de năpte.

Bani mijloace mai ieftin, mai discret, și mai iute:

Ofițerilor, oficianților privați și de stat, industriașilor, negustorilor și persoanelor apte de credit.

==== Pe lângă replătire avantajoasă ====

Pe căsi, pământuri, realități, mijlocesc în locul prim al doilea și chiar și al treilea împrumuturi de amortisațiune cu 4 1/2 și 5 %.

Conversiunile cele mai complicate le mijlocesc iute, pe lângă remunerare ulterioară.

Câștig informațiuni industriale și comerciale de natura cea mai discretă din toate părțile țării, și în sfârșit,

cauzele de tranșare ale comercianților necapabili de a plăti le descurc cu pricepere și mare grijă.

==== Pentru răspuns e de a se aceluie marcă. ====

SZENES A.

Cancelarie de informații și tranșării comerciale.

BUDAPEST, VII. Erzsébet körút 22, 1/12.

(7) 6-52

==== Numărul patentei 16.794. ====

(8) 6-52

Carol Beck

pregătitor de ventilătoare patentate pentru ferestă.

BUDAPEST, VIII, József-utoza 14.

În atenția directorilor de școală!

6000 de bucăți sunt deja în folosință!

Pentru luarea măsurii, mă rog să vă adresați mie.

Nu sci nime ce-î sănătatea!!

și care ne-o putem păstra numai pe lângă ventilație potrivită.

Ventilatorul aflat și patentat de către Carol Beck este fabricațiune magiară, care întrece toate ventilătoarele din străinătate, atât în ce privește scopul, cât și bunătatea. Din punct de vedere sanitar, curentul e eschis prin apertura de 45 %. Se pot aplica la toate ferestile. Am foarte multe scrisori de recunoștință, cari dovedesc, că publicul e deplin mulțumit.

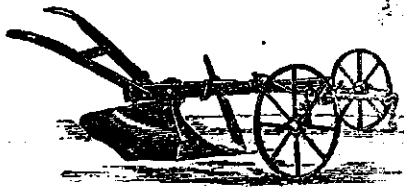
Prețurile ventilătoarelor:

Cel mai mare și mai greu, cu decorațiune.	C. 25.—
Pentru ferestă comune, școli, institute și locuințe private	„ 13.—
Pentru ferestă mai ușoare și mai simple	„ 9.—
Ferestă de Closett	„ 7-60

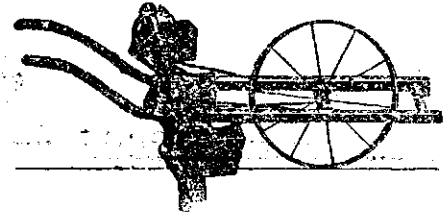
Preliminar de spese gratuit:

Ventilătoarele mele se folosesc în următoarele locuri mai renumite. Casina Națională magiară, Ministeriul de comerț, Gimnasiul reformat, Ludoviceul, Școlile elementare de stat din Kis-Pest și în mai multe spitale și școli din capitală și provincă, dovedindu-se de foarte bune.

Comandele atât în loc, cât și în provincă se efectuesc foarte prompt și foarte repede.

Atelierul de mașini și de
pluguri al lui

EUGEN NICOLA

din Blaș.

Se recomandă pentru pregătirea a ori ce fel de lucru, ce cade în acest fach și anume: *mașini și instrumente economice, pluguri schimbătoare, mașini de frecat oucuruzul, mașini de îmblătit.*

Face tot felul de
REPARATURI
la mașini cu vapor și alte soiuri de mașini.

(11) 3-10

Intreprindere de transportarea și înmăgăzinarea mobilelor.

ZORN MÓR

BUDAPESTA,

VII. ker., Erzsébet-körút 21. szám.

Primirea transporturilor de mobile în cară de transport patent ces. reg. lucrate după model francez, parchetate complet și închise, pentru toate localitățile din țară și străinătate.

☎ TELEFON. ☎ Adresa telegrafică: ZORN MÓR, BUDAPEST. ☎ TELEFON. ☎

Transporturi de mobile pe tren și pe corăbii, fără întrerupere, cu cruțarea speselor de pachetat.

Inmagazinarea mobilelor

în magazine cu totul uscate și acomodate, pe lângă responsabilitate.

Representanți în toate orașele mai mari din țară și străinătate.

(9) 6-52

Timbalele mele au fost decorate la espoziția milenară.

Timbale de salon

cu pedal, castanii, negre, cu o rezonanță foarte tare și plăcută, de o construcție bună, cu garanță de trei ani. Prețul de prăvălie 150 floreni, ér la mine se pot căpeta cu 75 floreni. Dați instrucție deplină pentru 8 fl. la lună.

Prescurant trimit gratuit.

JEGESI GÉZA

măiestru de țimbale diplomat și inventatorul țimbalei „Coróna de fier“.

BUDAPEST, VII., Nefelejts-utca 43. szám.

(10) 6-52

"ECONOMUL"

institut de credit și economii, societate pe acțiuni în Cluș.

CONVOCARE.

(21) 1-1

„ECONOMUL,” institut de credit și economii, societate pe acțiuni în Cluș, își va ține

adunarea generală ordinară a XVIII.

în 18 Martie st. n. a. c. dimineața la orele 10 a. m. în localitatea institutului (strada Wesselényi Miklos n. 26)

Obiectele adunării vor fi:

1. Deschiderea adunării prin președinte. 2. Raportul direcțiunii *) 3. Raportul comitetului de revisiune.*) 4. Stabilirea bilanțului pro 1902 și fixarea dividendelor.	5. Esmiterea a 3 acționari pentru verificarea procesului verbal. 6. Fixarea marcelor de prezență. 7. Alegerea alor doi membrii în direcțiune și alor doi membrii în comitetul de revisiune. 8. Eventuale propuneri în cadrul statutelor.

La această adunare se invită domnii acționari ai institutului, făcându-se atenți la dispozițiunile §§-lor 19 și 20 din statute.
Din ședința mixtă a direcțiunii și comitetului de revisiune a „Economului,” ținută la 17 Februarie n. 1903.

Artemiu Sarkadi m. p.
președinte.

B. Podoabă m. p.
director executiv.

*) Raportul direcțiunii și al comitetului de revisiune se pot vedea în biroul institutului în decursul orelor oficióse.

ACTIVE

Contul bilanțului pro 1902.

PASIVE

1	Casa în număr	25320	51	1	Capital social:				
2	Bon în contul Giro	627	27		2000 acții à cor. 100.—		200000	—	
3	Bon în casa de păstrare poștală	639	57	2	Fondul general de rezervă	102 116.58			
4	Cambii escomptate	854075	49	3	Fondul special de rezervă	22.292.28			
5	Imprumuturi pe obligațiuni			4	Fondul de pensii	32.982.59			
	hipotecare	271.525.50		5	Fondul pentru zidirea unei biserică nouă				
	Imprumuturi pe obligațiuni			gr.-cat. în Cluș	6.828.56				
	cu caventii	398.782.22	72	6	Fondul Alex. Bohățiel	1.400.—	165570	01	
6	Edificiul institutului	66878	08	7	Depuneri spre fructificare		1003210	64	
7	Realități de vânzare în orașul Cluș	104239	97	8	Reescompt		361353	34	
8	" " " " provincie	24381	24	9	Dividendă neridicată		353	—	
9	Cont curent	3013	—	10	Diverse conturi creditoare și interese anticipate pro				
10	Efecte	7090	—	1903		8021	10		
11	Diverse conturi debitoare	13117	06	11	Profit net.	33569	16		
12	Mobilier	2652.60							
	după 10% amortisare	265.26	34						
							1772077	25	

EROGATE

Contul profitului și pierderii.

PERCEPTE

1	Interese:			1	Interese:				
	pentru dep. spre fructificare	51.771.93			de la cambii escomptate	60.940.23			
	" rescompt	12.960.46			" imprumuturi hipotecare și cu				
	" cont curent	200.56			" caventii	63.759.88	125154	82	
	" 4 fonduri	6.316.82	77		de la efecte	454.71			
2	Spese:			2	Provisiuni diverse		8353	12	
	Salare	11.275.—		8	Chirie		8385	34	
	Bani de cuartir	2.478.33							
	Imprimare, registre, porto, diverse,	4.535.35							
	Marce de prezență	2.220.—	20508	68					
3	Contribuțiune:								
	directă	8.784.53							
	10% dare la interesele de la depuneri	5.177.19	13961	72					
4	Amortisațiunile:								
	pretensiuni dubioase	2.338.69							
	10% amortisare din mobilier	265.26	2603	95					
5	Profit net		33569	16					
			141893	23					
							141893	28	

Cluș, 31 Decembrie 1902.

Basilii Podoabă m. p.,
director executiv.

N. Căciulă m. p.,
contabil prim.

Membrii direcțiunii:

Artemiu Sarkadi m., p. președinte.

Dr. Daianu m. p., vice-președinte.

Dr. Frâncu m. p.

Victor Illyes m. p.

Dr. Romulus Marcu m. p.

Stefan Havași m. p.

Ioș. Onciu m. p.

Esaminând conturile de mai sus le-am aflat în consonanță cu cărțile.

Cluș, 17 Februarie 1903.

Tuliu Roșescu m. p., preș.

I. Lissai m. p.

A. C. Domșa m. p.

Simeon Pop m. p.

Vasilii Dregan m. p.